

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. rugsėjo 8 d.*

Turinys

Teisinis pagrindas	4
Europos socialinė chartija	4
Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija	4
Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija	5
Direktyva 2003/88/EB	5
Pareigūnų tarnybos nuostatai	5
Ginčo aplinkybės	7
Ieškinys Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas	7
Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme	9
Dėl apeliacinių skundų	10
Dėl Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų pirmojo pagrindo, grindžiamo teisės klaidomis, turėjusiomis įtakos Bendrojo Teismo kompetencijos apimčiai nagrinėjant ieškinį	10
Dėl pirmos dalies, grindžiamos teisės klaida neperkvalifikavus ieškinio dalyko	10
– Šalių argumentai	10
– Teisingumo Teismo vertinimas	10
Dėl antros dalies, grindžiamos teisės klaidomis, susijusiomis su pirmojoje instancijoje pareikšto neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo priimtinumui ir apimtimi	11
– Šalių argumentai	11
– Teisingumo Teismo vertinimas	12

* Proceso kalba: prancūzų.

Dėl Komisijos apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų antrojo pagrindo, grindžiamų teisės klaidomis aiškinant Chartijos 31 straipsnio 2 dalį ir Direktyvą 2003/88 ir konstatuojant teisės į mokamas kasmetines atostogas pažeidimą	13
Dėl dviejų pirmųjų dalių, grindžiamų atitinkamai teisės klaida dėl galimybės remtis direktyvomis prieš Sąjungos institucijas ir dėl klaidingai apibrėžtos teisės į mokamas kasmetines atostogas, numatytos Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, aiškinamoje atsizvelgiant į Direktyvą 2003/88, apimties	14
– Šalių argumentai	14
– Teisingumo Teismo vertinimas	15
Dėl trečios dalies, grindžiamos teisės klaida, susijusia su Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės pobūdžiu ir tikslu	16
– Šalių argumentai	16
– Teisingumo Teismo vertinimas	17
Dėl ieškinio Bendrajame Teisme	20
Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, grindžiamo teisės į kasmetines atostogas specifinio pobūdžio ir tikslo pažeidimu	20
Dėl ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo vienodo požiūrio principo pažeidimu	21
Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, grindžiamo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu	21
Dėl ieškinio ketvirtojo pagrindo, grindžiamo teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pažeidimu ...	22
Dėl bylinėjimosi išlaidų	23

„Apeliacinis skundas – Viešoji tarnyba – Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatai – 2014 m. sausio 1 d. reforma – X priedo 6 straipsnis – Trečiojoje valstybėje dirbantys pareigūnai ir sutartininkai – Naujos nuostatos dėl mokamų kasmetinių atostogų dienų suteikimo – Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 31 straipsnio 2 dalis – Direktyva 2003/88/EB – Pagrindinė teisė į mokamas kasmetines atostogas“

Sujungtose bylose C-119/19 P ir C-126/19 P

dėl dviejų apeliacinių skundų, pateiktų atitinkamai 2019 m. vasario 14 d. ir 15 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį,

Europos Komisija, atstovaujama T. Bohr, G. Gattinara ir L. Vernier,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Francisco Carreras Sequeros, gyvenančiam Adis Abeboje (Etiopija),

Mariola de las Heras Ojeda, gyvenančiai Ciudad de Gvatemala (Gvatemala),

Olivier Maes, gyvenančiam Skopjėje (Šiaurės Makedonija),

Gabrio Marinozzi, gyvenančiam Santo Domingo (Dominikos Respublika),

Giacomo Miserocchi, gyvenančiam Islamabade (Pakistanas),

Marc Thieme Groen, gyvenančiam Kampaloje (Uganda),

atstovaujamiems advokatų S. Orlandi ir T. Martin,

ieškovams pirmojoje instancijoje,

Europos Parlamentui, atstovaujamam O. Caisou-Rousseau, J. Steele ir E. Taneva,

Europos Sąjungos Tarybai, atstovaujamai M. Bauer ir R. Meyer,

įstojusioms į bylą šalims pirmojoje instancijoje (C-119/19 P),

ir

Europos Sąjungos Taryba, atstovaujama M. Bauer ir R. Meyer,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Francisco Carreras Sequeros, gyvenančiam Adis Abeboje,

Mariola de las Heras Ojeda, gyvenančiai Ciudad de Gvatemala,

Olivier Maes, gyvenančiam Skopjėje,

Gabrio Marinozzi, gyvenančiam Santo Domingo,

Giacomo Miserocchi, gyvenančiam Islamabade,

Marc Thieme Groen, gyvenančiam Kampaloje,

atstovaujamiems advokatų S. Orlandi ir T. Martin,

ieškovams pirmojoje instancijoje,

Europos Komisijai, atstovaujamai G. Gattinara, T. Bohr ir L. Vernier,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

Europos Parlamentui, atstovaujamam O. Caisou-Rousseau, J. Steele ir E. Taneva,

įstojusiai į bylą šaliai pirmojoje instancijoje (C-126/19 P),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, S. Rodin ir L. S. Rossi (pranešėja), teisėjai E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, F. Biltgen, K. Jürimäe, A. Kumin, N. Jääskinen ir N. Wahl,

generalinė advokatė J. Kokott,

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. vasario 3 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2020 m. kovo 26 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Apeliaciniais skundais Europos Komisija ir Europos Sąjungos Taryba prašo panaikinti 2018 m. gruodžio 4 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Carreras Sequeros ir kt. / Komisija* (T-518/16, EU:T:2018:873, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo šis teismas panaikino Komisijos sprendimus, nustatančius ieškovų pirmojoje instancijoje: Francisco Carreras Sequeros, Mariola de las Heras Ojeda, Olivier Maes, Gabrio Marinozzi, Giacomo Miserocchi ir Marc Thieme Groen (toliau kartu – Carreras Sequeros ir kt.), kurie visi yra Komisijos pareigūnai ar sutartininkai, kasmetinių atostogų dienų skaičių 2014 m. (toliau – ginčijami sprendimai).

Teisinis pagrindas

Europos socialinė chartija

- 2 1961 m. spalio 18 d. Turine Europos Tarybos valstybių narių pasirašyta ir 1996 m. gegužės 3 d. Strasbūre pataisyta Europos socialinė chartija įsigaliojo 1999 m. Visos valstybės narės yra šios chartijos šalys, nes prisijungė prie jos pirminės redakcijos, pataisytos redakcijos arba abiejų redakcijų.

- 3 Europos socialinės chartijos (pataisyta redakcija) 2 straipsnyje numatyta:

„Siekdamos užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta teisė į tinkamas darbo sąlygas, Šalys įsipareigoja <...> [n]ustatyti ne mažiau kaip keturių savaitių kasmetines mokamas atostogas. <...>“

Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija

- 4 1989 m. gruodžio 9 d. Strasbūre vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime priimtos Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 8 punkte nustatyta:

„Kiekvienas Europos bendrijos darbuotojas turi teisę į savaitės poilsio laiką ir mokamas kasmetines atostogas, kurių trukmė turi būti palaiapsniui suderinta atsižvelgiant į nacionalinę praktiką.“

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

- 5 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 31 straipsnyje „Tinkamos ir teisingos darbo sąlygos“ įtvirtinta:

„1. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į saugias, jo sveikatą ir orumą atitinkančias darbo sąlygas.

2. Kiekvienas darbuotojas turi teisę į tai, kad būtų apribotas maksimalus darbo laikas, teisę į dienos ir savaitės poilsį, taip pat kasmetines mokamas atostogas.“

Direktyva 2003/88/EB

- 6 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 299, 2003, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381) 1 straipsnis „Tikslas ir taikymo sritis“ suformuluotas taip:

„1. Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

2. Ši direktyva taikoma:

a) minimaliam <...> kasmetinių atostogų laikui <...>

<...>“

- 7 Direktyvos 2003/88 7 straipsnyje „Kasmetinės atostogos“ nurodyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.“

- 8 Šios direktyvos 14 straipsnyje „Konkretesnės Bendrijos nuostatos“ numatyta:

„Šios direktyvos nuostatos netaikomos, jei kiti Bendrijos dokumentai nustato konkretesnius reikalavimus dėl tam tikrų profesijų arba veiklos rūšių [dėl darbo laiko organizavimo atsižvelgiant į tam tikras profesijas ar veiklos rūšis].“

- 9 Nurodytos direktyvos 23 straipsnyje „Apsaugos lygis“ nustatyta:

„Nepažeidžiant valstybių narių teisės, atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes, priimti kitokias su darbo laiku susijusias įstatymines, normines ir sutartines nuostatas, atitinkančias šioje direktyvoje nustatytus būtiniausius reikalavimus, šios direktyvos įgyvendinimas negali sąlygoti darbuotojams teikiamos apsaugos lygio sumažinimo.“

Pareigūnų tarnybos nuostatai

- 10 Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatai (toliau – Pareigūnų tarnybos nuostatai), įtvirtinti 1968 m. vasario 29 d. Tarybos reglamente (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, nustatančiame Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo

sąlygas bei Komisijos pareigūnams laikinai taikomas specialias priemones (OL L 56, 1968, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 2 t., p. 5), iš dalies pakeistame 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 1023/2013 (OL L 287, 2013, p. 15).

- 11 Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalyje, įtvirtintoje jų bendrosiose nuostatose, kuri pagal Kitų Europos Bendrijų tarnautojų įdarbinimo sąlygų (toliau – Įdarbinimo sąlygos) 80 straipsnio 4 dalį pagal analogiją taikoma sutartininkams, nustatyta:

„Dirbantiems pareigūnams sudaromos darbo sąlygos, atitinkančios reikiamus sveikatos ir saugos standartus, kurie turi būti bent lygiaverčiai minimaliesiems reikalavimams, taikomiems pagal tose srityse, vadovaujantis Sutartimis, patvirtintas priemones.“

- 12 Pareigūnų tarnybos nuostatų 57 straipsnio pirma pastraipa, pagal analogiją taikoma sutartininkams pagal Įdarbinimo sąlygų 16 ir 91 straipsnius, suformuluota taip:

„Pareigūnai turi teisę gauti metines atostogas, kurios trunka ne trumpiau kaip 24 darbo dienas arba ne ilgiau kaip 30 darbo dienų per kalendorinius metus, atsižvelgiant į taisykles, kurias, pasikonsultavus su Tarnybos nuostatų komitetu, bendru sutarimu nustato Sąjungos institucijų paskyrimų tarnybos.“

- 13 Pareigūnų tarnybos nuostatų X priede įtvirtintos specialios ir išimtinės nuostatos, taikomos trečiojoje šalyje dirbantiems pareigūnams. Pagal Įdarbinimo sąlygų 118 straipsnį kai kurios iš šių nuostatų pagal analogiją taikomos trečiojoje šalyje dirbantiems sutartininkams. Taip yra Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio atveju.

- 14 Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio redakcijoje, galiojusioje prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 1023/2013, dėl trečiojoje šalyje dirbančio personalo buvo nustatyta:

„Kiekvienais kalendoriniais metais pareigūnas turi teisę gauti po tris su puse darbo dienos metinių atostogų už kiekvieną ištarnautą mėnesį.“

- 15 Reglamento Nr. 1023/2013 27 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„[T]uri būti modernizuotos trečiosiose šalyse dirbančio personalo darbo sąlygos: jos turėtų būti veiksmingesnės išlaidų požiūriu, be to, jas taikant turėtų būti taupomos lėšos. Turėtų būti suderinti teisės į kasmetines atostogas elementai ir numatyta galimybė įtraukti įvairius kriterijus, kuriais remiantis būtų nustatyta su gyvenimo sąlygomis susijusi išmoka nepažeidžiant bendro tikslo taupyti lėšas. Turėtų būti peržiūrėtos sąlygos skirti būsto išmoką siekiant labiau atsižvelgti į vietos sąlygas ir sumažinti administracinę našta.“

- 16 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojus Reglamento Nr. 1023/2013 1 straipsnio 70 punkto a papunkčiui Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnyje (toliau – naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis) dėl trečiojoje šalyje dirbančių pareigūnų įtvirtinta:

„Kiekvienais kalendoriniais metais pareigūnas turi teisę į dvi dienas [dvi darbo dienas] metinių atostogų už kiekvieną tarnybos mėnesį.

Nepaisant šio straipsnio 1 dalies [pirmos pastraipos], į trečiąsias šalis jau komandiruoti pareigūnai nuo 2014 m. sausio 1 d. [2014 m. sausio 1 d. trečiosiose šalyse jau dirbantys pareigūnai] turi teisę:

— į tris darbo dienas nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d.;

— dvi su puse darbo dienų nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d.“

Ginčo aplinkybės

- 17 Ginčo aplinkybės išdėstytos skundžiamo sprendimo 1–8 punktuose. Šio proceso tikslais jos gali būti apibendrintos, kaip nurodyta toliau.
- 18 Carreras Sequeros ir kt. yra Komisijos pareigūnai arba sutartininkai. Visi jie buvo paskirti dirbti į trečiąją šalį ir ten dirbo dar iki 2014 m. sausio 1 d.
- 19 Carreras Sequeros ir kt. asmeninės bylos buvo atnaujintos siekiant atsižvelgti į naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmą įtrauką ir 2014 m. jiems buvo suteiktos 36 darbo dienų kasmetinės atostogos vietoj 42 darbo dienų ankstesniais metais.
- 20 Laikotarpiu nuo 2014 m. vasario 17 d. iki kovo 13 d. Carreras Sequeros ir kt. pateikė skundus. 2014 m. gegužės 23 d. sprendimais, kurie buvo suformuluoti vienodai, paskyrimų tarnyba arba sudaryti tarnybos sutartis įgaliota tarnyba, atsižvelgiant į atvejį, šiuos skundus atmetė.

Ieškinys Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

- 21 Bendrajame Teisme pareikštame ieškinyje Carreras Sequeros ir kt., nurodydami pirmąjį reikalavimą, prašė pripažinti, kad naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis yra neteisėtas, o nurodydami antrąjį reikalavimą prašė panaikinti ginčijamus sprendimus, kuriais jų kasmetinės atostogos sutrumpinamos „nuo 2014 [metų]“.
- 22 Grįsdami ieškinį Carreras Sequeros ir kt. rėmėsi keturiais pagrindais, grindžiamais atitinkamai teisės į kasmetines atostogas specifinio pobūdžio ir tikslo, bendrojo vienodo požiūrio principo, teisėtų lūkesčių apsaugos principo ir teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pažeidimu.
- 23 Prieš pradėdamas juos nagrinėti Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 24–26 punktuose pirmiausia pažymėjo, kad ieškinio dalykas susijęs su Carreras Sequeros ir kt. teisės į kasmetines atostogas tik už 2014 m. nustatymu ir kad šiame ieškinyje buvo pateiktas naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas.
- 24 Paskui skundžiamo sprendimo 27–39 punktuose Bendrasis Teismas įvertino Carreras Sequeros ir kt. pateikto neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo apimtį ir priimtinumą. Priminę savo jurisprudenciją, skundžiamo sprendimo 35 punkte Bendrasis Teismas konstatavo: „[a]tsižvelgiant į pereinamojo laikotarpio nuostatas ir galutines nuostatas siejantį ryšį, į tai, kad pirmosios yra visiškai beprasmės be [antrųjų], ir į tai, kad kompetentinga tarnyba neturi diskrecijos, šiuo atveju reikia manyti, kad tarp [ginčijamų] sprendimų ir naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pirmos pastraipos yra tiesioginis teisinis ryšys ir kad atsižvelgiant į tai, jog ši pirma pastraipa yra naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmos įtraukos taikymo galutinė pasekmė, ji minėtiems sprendimams taikoma bent jau netiesiogiai, nes juos priimant ji buvo svarbi, kadangi jie buvo iš esmės grindžiami šia pastraipa, nors ji ir nebuvo jų formalus teisinis pagrindas“. Todėl, kaip nurodyta minėto sprendimo 36 punkte, „[ginčijami] sprendimai [Carreras Sequeros ir kt.] buvo pirmas naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pritaikymas, dėl kurio nuo 2016 m. jie turė[jo] tik 24 dienas atostogų“.
- 25 Skundžiamo sprendimo 39 punkte Bendrasis Teismas užbaigė neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo apimtį ir priimtinumą nagrinėjimą, nusprendęs, kad „nors [ginčijami] sprendimai nėra formaliai grindžiami pereinamojo laikotarpio priemone, susijusia tik su 2014 m., nurodyta naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmoje įtraukoje, [Carreras Sequeros ir kt.], pateikdami neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, taip pat gali teisėtai ginčyti galutinės kasmetinių atostogų tvarkos, nustatytos minėto straipsnio pirmoje pastraipoje, teisėtumą“.

- 26 Toliau Bendrasis Teismas išnagrinėjo Carreras Sequeros ir kt. ieškinio pirmąjį pagrindą, grindžiamą teisės į kasmetines atostogas specifinio pobūdžio ir tikslo pažeidimu, ir skundžiamo sprendimo 113 punkte padarė išvadą, kad šis pagrindas yra pagrįstas. Todėl jis patenkino Carreras Sequeros ir kt. ieškinį nenagrinėdamas kitų jo pagrindų.
- 27 Prieš darydamas tokią išvadą, skundžiamo sprendimo 60–70 punktuose Bendrasis Teismas pirmiausia patikrino, ar galima remtis Direktyva 2003/88 prieš Sąjungos teisės aktų leidėją, kaip teigė Carreras Sequeros ir kt. Konstatuodamas, kad pati direktyva nesaisto Sąjungos institucijų, skundžiamo sprendimo 61 punkte jis nurodė tris atvejus, kai šios institucijos vis dėlto turėtų atsižvelgti į direktyvas. Pirma, jis išnagrinėjo, ar Direktyva 2003/88 galima remtis prieš Sąjungos teisės aktų leidėją, nes joje įtvirtinta pagrindinė teisė, konkrečiu atveju – teisė į kasmetines atostogas, įtvirtinta Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje.
- 28 Remdamasis Konvento prezidiumo paaiškinimais, susijusiais su Pagrindinių teisių chartija (OL C 303, 2007, p. 17), Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 69 ir 70 punktuose nurodė: „[k]adangi <...> Direktyva 2003/88 yra konkreti Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje nurodyto principo išraiška, teisės aktų leidėjas, privalantis laikytis šio straipsnio, kuris turi tą pačią [galią] kaip ir Sutartys, negalėjo nepaisyti minėtos direktyvos turinio“, todėl naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis neturėtų būti taikomas, „jeigu paaiškėtų, kad jis yra nesuderinamas su teise į kasmetines atostogas, kurios pobūdis ir tikslas yra įtvirtinti Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, aiškinamoje atsižvelgiant į Direktyvą 2003/88“.
- 29 Antra, skundžiamo sprendimo 72–96 punktuose tikrindamas, ar pagal naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį buvo pažeista teisė į kasmetines atostogas, Bendrasis Teismas atsižvelgė į Direktyvos 2003/88 nuostatų turinį ir ja siekiamą tikslą. To sprendimo 88 ir 89 punktuose jis konstatavo, kad Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje numatyta teisė į kasmetines atostogas, atsižvelgiant į jos pobūdį, iš esmės siekiama padėti pagerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas ir to, kad naujame Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnyje nustatytas kasmetinių atostogų dienų skaičius vis dar viršija pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnį reikalaujamą minimalią trukmę, nepakanka (priešingai, nei tvirtina Komisija), kad būtų galima nuspręsti, jog šiuo nauju straipsniu nepažeidžiama teisė į kasmetines atostogas.
- 30 Atvirksčiai, skundžiamo sprendimo 90–96 punktuose Bendrasis Teismas iš esmės pripažino, kad trečiojoje šalyse dirbančių pareigūnų ir tarnautojų atostogų trukmės esminio sutrumpinimo per trejus metus nuo 42 ir 24 dienų negalima laikyti suderinamu su principu, kuriuo siekiama padėti pagerinti suinteresuotųjų asmenų gyvenimo ir darbo sąlygas, ir kad tokio sumažinimo masto negalima sušvelninti remiantis kitomis Pareigūnų tarnybos nuostatų ir jų priedų nuostatomis, kurios sudaro naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio kontekstą. Bendrasis Teismas nusprendė, kad šios nuostatos yra arba nereikšmingos, arba nepakankamos, arba kad jų poveikis labai mažas, kad būtų kompensuotas kasmetinių atostogų dienų skaičiaus sumažinimas pagal naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį.
- 31 Trečia, Bendrasis Teismas patikrino, ar toks teisės į kasmetines atostogas pažeidimas gali būti tinkamai pateisintas, ir, tai išnagrinėjęs skundžiamo sprendimo 98–112 punktuose, tokią galimybę atmetė.
- 32 Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 109 ir 110 punktuose būtent pažymėjo, jog negalima teigti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, nuo 2016 m. sutrumpindamas kasmetines atostogas iki 24 darbo dienų, atsižvelgė į tai, kad Sąjungos teritorijoje dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams, atsižvelgiant į jų amžių ir kategoriją, suteikiama iki 30 darbo dienų atostogų, ir patikrino, ar Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 8 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytomis atostogomis poilsiu kiekvienam trečiojoje šalyje dirbančiam pareigūnui ir tarnautojui, esančiam ypač sunkioje padėtyje, užtikrinama pakankama sveikatos apsauga ir sauga, nors pagal šią nuostatą atostogos poilsiu gali būti suteiktos tik išimties tvarka ir dėl jų turi būti priimtas specialus motyvuotas sprendimas.

33 Remdamasis tuo, skundžiamo sprendimo 112 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nepatikrino, ar nauju Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniu nėra neproporcingai ribojama trečiosiose šalyse dirbančių pareigūnų ir tarnautojų teisė į kasmetines atostogas. Todėl jis nusprendė, kad priimdama ginčijamus sprendimus Komisija negalėjo pagrįstai remtis nauju Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniu, ir juos panaikino.

Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

34 Byloje C-119/19 P Komisija Teisingumo Teismo prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl ieškinio antrojo–ketvirtojo pagrindų, ir atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.

35 Byloje C-126/19 P Taryba prašo Teisingumo Teismo patenkinti apeliacinį skundą, išnagrinėti bylą, atmesti ieškinį kaip nepagrįstą ir priteisti iš Carreras Sequeros ir kt. Tarybos šiame procese patirtas bylinėjimosi išlaidas.

36 Carreras Sequeros ir kt. savo ruožtu Teisingumo Teismo prašo atmesti apeliacinius skundus ir priteisti iš Komisijos ir Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

37 Europos Parlamentas, į bylą pirmojoje instancijoje įstojusi šalis, Teisingumo Teismo prašo patenkinti apeliacinius skundus.

38 2019 m. kovo 12 d. Teisingumo Teismo pirmininkas, remdamasis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 54 straipsnio 2 dalimi, nusprendė sujungti bylas C-119/19 P ir C-126/19 P, kad būtų bendrai vykdomos rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

39 Remdamosi Procedūros reglamento 133 straipsnio 1 ir 2 dalimis, kurios taikomos apeliaciniam procesui pagal šio reglamento 190 straipsnio 1 dalį, Komisija ir Taryba paprašė, kad apeliaciniai skundai būtų nagrinėjami taikant pagreintą procedūrą.

40 Teisingumo Teismo pirmininkas 2019 m. kovo 12 d. nutartimi šiuos prašymus atmetė. Iš esmės nei argumentas, grindžiamas naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio nesuderinamumu su teisinio saugumo principu, kuris matyti iš skundžiamo sprendimo, nei argumentas, grindžiamas pareigūnų, kuriems šis sprendimas potencialiai galėtų turėti poveikį, skaičiumi, savaime nėra išimtinės aplinkybės, kuriomis galima pagrįsti bylos nagrinėjimą taikant pagreintą procedūrą (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 7 d. Nutarties Taryba / Front Polisario, C-104/16 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:232, 7 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Identiškai vertintini administracinio pobūdžio sunkumai valdant į trečiąsias šalis paskirtą dirbti personalą, kuriais Komisija taip pat grindė savo prašymą.

41 Vis dėlto, atsižvelgdamas į bylą C-119/19 P ir C-126/19 P svarbą Sąjungai ir jos institucijoms, Teisingumo Teismo pirmininkas nutarė, kad pagal Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalį šių bylą nagrinėjimui bus suteikta pirmenybė kitų bylą atžvilgiu.

42 2019 m. balandžio 30 d. Taryba pateikė priešpriešinį apeliacinį skundą byloje C-119/19 P.

43 Carreras Sequeros ir kt. prašo atmesti šį priešpriešinį apeliacinį skundą ir priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

44 2019 m. gegužės 20 d. Europos išorės veikslių tarnyba (EIVT) paprašė leisti įstoti į bylą C-119/19 P palaikyti Komisijos reikalavimų.

- 45 2019 m. liepos 29 d. Nutartimi *Komisija / Carreras Sequeros ir kt.* (C-119/19 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:658) Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė šį prašymą.

Dėl apeliacinių skundų

- 46 Apeliaciniai skundai iš esmės grindžiami trimis pagrindais.

Dėl Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų pirmojo pagrindo, grindžiamo teisės klaidomis, turėjusiomis įtakos Bendrojo Teismo kompetencijos apimčiai nagrinėjant ieškinį

- 47 Šį pagrindą sudaro dvi dalys.

Dėl pirmos dalies, grindžiamos teisės klaida neperkvalifikavus ieškinio dalyko

– Šalių argumentai

- 48 Taryba, kuriai pritaria Komisija atsiliepime į Tarybos pagrindinį ir priešpriešinį apeliacinius skundus, teigia, jog Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 26 punkte ir rezoliucinėje dalyje klaidingai konstatavo, kad ginčijamais sprendimais taikant naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmą įtrauką buvo sumažintas kasmetinių atostogų dienų skaičius, o ne nustatytas 2014 m. kasmetinių atostogų dienų skaičius.
- 49 Taryba tvirtina, kad Bendrasis Teismas turėjo teisingai kvalifikuoti ieškinio dalyką, kaip jam priklauso pagal kompetenciją. Ji mano, jog neperkvalifikavus ieškinio dalyko kilo dvi žalingos pasekmės.
- 50 Pirma, dėl to Bendrasis Teismas nurodė Komisijai atkurti kasmetinių atostogų dienų skaičių, į kurią Carreras Sequeros ir kt. turėjo teisę prieš pakeičiant Pareigūnų tarnybos nuostatus. Taryba, remdamasi, be kita ko, 1995 m. spalio 26 d. Nutartimi *Pevasa ir Inpesca / Komisija* (C-199/94 P ir C-200/94 P, EU:C:1995:360, 24 punktą), primena, kad Sąjungos teismas neturi kompetencijos duoti nurodymų institucijai ar nustatyti konkretų savo sprendimo vykdymo būdą. Be to, nebėra teisinio pagrindo, leidžiančio Komisijai imtis priemonių skundžiamo sprendimo rezoliucinei daliai įvykdyti, nes Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio redakcija, galiojusi prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 1023/2013, šiuo reglamentu buvo pakeista.
- 51 Antra, Taryba teigia, kad panaikinus ginčijamus sprendimus, kuriais „sumažintas“ kasmetinių atostogų dienų skaičius 2014 m., keičiasi atitinkamiems pareigūnams ir tarnautojams suteikiamų atostogų dienų skaičius, taigi ir pati ginčijamų sprendimų esmė. Skundžiamu sprendimu sprendimai, kuriais nustatomos 36 dienos kasmetinių atostogų, į kurias turi teisę Carreras Sequeros ir kt., pakeičiami kitais sprendimais, kuriais nustatomos 42 dienos kasmetinių atostogų 2014 m. Taigi Bendrasis Teismas pakeitė ginčijamus sprendimus ir viršijo savo įgaliojimus.
- 52 Francisco Carreras Sequeros ir kt. nepritaria Tarybos argumentams.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 53 Reikia pažymėti, kad nors skundžiamo sprendimo 25 punkte Bendrasis Teismas apibendrinio Carreras Sequeros ir kt. antrąjį reikalavimą taip, kad juo siekiama panaikinti ginčijamus sprendimus, kuriais buvo „sumažinta“ jų teisė į kasmetines atostogas nuo 2014 m., visų pirma iš minėto sprendimo 27 punkto matyti, kad Bendrasis Teismas ginčijamus sprendimus kvalifikavo kaip nustatančius „tik 2014 m. kasmetinių atostogų dienų skaičių“. Taigi Taryba bent jau iš dalies klaidingai supranta skundžiamo sprendimo motyvus.

- 54 Be to, aplinkybė, kad skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 punktu nuspręsta panaikinti sprendimus, kuriais 2014 m. „sumažinamas“ Carreras Sequeros ir kt. kasmetinių atostogų dienų skaičius, visiškai nereiškia, kad (nekalbant apie galimą formalų šio žodžio netikslumą) Bendrasis Teismas nepaisė jam pateikto nagrinėti ginčo dalyko arba nurodė Komisijai, kaip konkrečiai reikia įvykdyti skundžiamą sprendimą.
- 55 Pirmą, dėl ginčo dalyko pažymėtina, kad Taryba neginčija Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 32 ir 33 punktuose padarytos išvados, kad kompetentinga institucija iš esmės neturėjo jokios diskrecijos nustatyti kasmetinių atostogų dienų skaičiaus 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujam Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniui, dėl ko, taikant naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmą įtrauką, 2014 m. Carreras Sequeros ir kt. kasmetinių atostogų trukmė buvo sumažinta šešiomis dienomis, palyginti su 2013 m. jų kasmetinių atostogų trukme.
- 56 Antra, dėl Tarybos teiginio, kad Bendrasis Teismas viršijo savo įgaliojimus, nes Komisijai nurodė, kaip reikia įvykdyti skundžiamą sprendimą, reikia priminti, kad jeigu Bendrasis Teismas panaikina institucijos aktą, pagal SESV 266 straipsnį ji privalo imtis priemonių Bendrojo Teismo sprendimui įvykdyti.
- 57 SESV 266 straipsnyje nepatikslintas įgyvendinimo priemonių, kurių turi imtis atitinkama institucija, pobūdis, todėl ši institucija turi jas nustatyti (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Komisija / McBride ir kt.*, C-361/14 P, EU:C:2016:434, 52 ir 53 punktus). Be to, panaikintą aktą priėmusi institucija SESV 266 straipsniu įpareigojama tik tiek, kiek tai reikalinga sprendimui dėl panaikinimo įvykdyti (2003 m. kovo 6 d. Sprendimo *Interporc / Komisija*, C-41/00 P EU:C:2003:125, 30 punktas).
- 58 Priešingai, nei teigia Taryba, iš skundžiamo sprendimo negalima daryti išvados, kad, pažeisdamas SESV 266 straipsnį, Bendrasis Teismas ne tik panaikino ginčijamus sprendimus, bet ir įpareigojo Komisiją juos pakeisti naujais sprendimais, kuriais Carreras Sequeros ir kt. už 2014 m. suteikiamas toks pat kasmetinių atostogų dienų skaičius, į kurį jie turėjo teisę prieš Reglamentu Nr. 1023/2013 pakeičiant Pareigūnų tarnybos nuostatus.
- 59 Be to, kadangi Bendrasis Teismas tik panaikino ginčijamus sprendimus, negali būti teigiama, kad jis juos pakeitė.
- 60 Dar daugiau, iš Komisijos ir Carreras Sequeros ir kt. pareiškimų matyti, kad ši institucija nustatė kelis skundžiamo sprendimo vykdymo būdus, vienas kurių yra galima finansinė kompensacija Carreras Sequeros ir kt., tačiau tai neturi įtakos šiam apeliaciniam procesui.
- 61 Darytina išvada, kad Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl antros dalies, grindžiamos teisės klaidomis, susijusiomis su pirmojoje instancijoje pareikšto neteisėtumu grindžiamo prieštaravimo priimtinumui ir apimtimi

– Šalių argumentai

- 62 Taryba, palaikoma Komisijos ir Parlamento, priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad šis nepaisė savo kompetencijos ribų, kai pripažino priimtiniu Carreras Sequeros ir kt. pateiktą neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą dėl visos naujame Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnyje numatytos kasmetinių atostogų tvarkos, įskaitant jos galutinį etapą, taikomą nuo 2016 m., o ne tik dėl nuostatos, įgyvendintos ginčijamais sprendimais, t. y. naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmos įtraukos.

- 63 Taryba mano, jog kadangi ginčijami sprendimai buvo priimti remiantis Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirma įtrauka, neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas galėjo būti pareikštas tik dėl šios nuostatos, nes Komisija šioje byloje nei tiesiogiai, nei netiesiogiai netaikė X priedo 6 straipsnio pirmos pastraipos.
- 64 Šiuo klausimu Taryba pažymi, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pirmos pastraipos, taikomos nuo 2016 m. sausio 1 d., netaikymas negali turėti įtakos ginčijamų sprendimų, kuriais nustatomas 2014 m. kasmetinių atostogų dienų skaičius, teisėtumui, kuris yra ieškinio dėl panaikinimo dalykas. Aplinkybė, kad nuostata pareigūnui galėtų būti taikoma hipotetiškai, negali pateisinti to, kad jis gali ginčyti jos teisėtumą pagal SESV 277 straipsnį, kitaip šaliai būtų leista ginčyti bet kokio visuotinai taikomo akto taikymą grindžiant bet kurią ieškinį, o tai draudžiama pagal jurisprudenciją. Vadinasi, Bendrasis Teismas iškraipė jurisprudenciją dėl neteisėtumo grindžiamo prieštaravimo priimtinumui ir apimties, nepaisant to, kad tinkamai ją nurodė skundžiamo sprendimo 30 ir 31 punktuose.
- 65 Carreras Sequeros ir kt. mano, kad reikia atmesti Tarybos pateiktus argumentus.
- *Teisingumo Teismo vertinimas*
- 66 Pagal SESV 277 straipsnį bet kuri teismo proceso, kuriame ginčijamas Sąjungos institucijos, įstaigos ar organo priimtas visuotinai taikomas aktas, šalis gali remtis SESV 263 straipsnio antrojoje pastraipoje nurodytais pagrindais, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas tą aktą pripažintų netaikytinu.
- 67 Ši nuostata yra bendrojo principo – pagal kurią kiekvienai proceso šaliai, siekiančiai, kad būtų panaikintas jai skirtas sprendimas, suteikiama teisė atskirai ginčyti visuotinai taikomų aktų, kuriais remiantis priimtas tas sprendimas, galiojimą – išraiška (šiuo klausimu žr. 1979 m. kovo 6 d. Sprendimo *Simmenthal / Komisija*, 92/78, EU:C:1979:53, p. 777, 39 punktą ir 1984 m. sausio 19 d. Sprendimo *Andersen ir kt. / Parlamentas*, 262/80, EU:C:1984:18, 6 punktą).
- 68 Kadangi SESV 277 straipsniu nesiekama suteikti šaliai galimybės ginčyti bet kokio visuotinai taikomo akto taikymą grindžiant bet kurią ieškinį, aktas, kurio neteisėtumu remiamasi, turi būti tiesiogiai ar netiesiogiai taikomas ginčui, dėl kurio pareikštas ieškinytis (šiuo klausimu žr. 1966 m. liepos 13 d. Sprendimą *Italija / Taryba ir Komisija*, 32/65, EU:C:1966:42, p. 563, 594).
- 69 Nagrinėdamas ieškinius dėl individualaus pobūdžio sprendimų panaikinimo, Teisingumo Teismas pripažino, kad neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą pagrįstai galima pareikšti dėl visuotinai taikomo akto nuostatų, kuriomis remiantis buvo priimti šie sprendimai (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1981 m. spalio 28 d. Sprendimo *Krupp Stahl / Komisija*, 275/80 ir 24/81, EU:C:1981:247, 32 punktą ir 1985 m. liepos 11 d. Sprendimo *Salerno ir kt. / Komisija ir Taryba*, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 ir 10/84, nepaskelbtas Rink., EU:C:1985:318, 36 punktą) arba kurios tiesiogiai teisiškai susijusios su tokiais sprendimais (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1965 m. kovo 31 d. Sprendimą *Macchiorlati Dalmas / Vyriausioji valdyba*, 21/64, EU:C:1965:30, p. 227, 245; 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Kik / VRDT*, C-361/01 P, EU:C:2003:434, 76 punktą ir 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ir C-213/02 P, EU:C:2005:408, 237 punktą).
- 70 Tačiau Teisingumo Teismas nusprendė, kad yra nepriimtinas neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas, pareikštas dėl visuotinai taikomo akto, kuris nėra įgyvendinamas ginčijamu individualiu sprendimu (šiuo klausimu žr. 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Taryba / Chvatal ir kt.*, C-432/98 P ir C-433/98 P, EU:C:2000:545, 33 punktą).

- 71 Nagrinėjama atveju Taryba teigia, kad skundžiamo sprendimo 35 punkte Bendrasis Teismas, pirma, klaidingai kvalifikavo ginčijamų sprendimų ir naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pirmos pastraipos ryšį kaip „tiesioginį teisinį ryšį“ ir, antra, klaidingai nusprendė, kad dėl to, jog ši pirmą pastraipą yra šio priedo naujo 6 straipsnio antros pastraipos pirmos įtraukos taikymo galutinė pasekmė, ji minėtiems sprendimams taikoma bent jau netiesiogiai.
- 72 Šiam argumentui negalima pritarti.
- 73 Nėra abejonių, kad ginčijami sprendimai pagrįsti naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antros pastraipos pirmą įtrauką, kuri yra tik pereinamojo laikotarpio nuostata, reglamentuojanti laipsnišką perėjimą prie galutinės kasmetinių atostogų tvarkos, nustatytos šio straipsnio pirmoje pastraipoje, kad būtų išvengta staigaus ankstesnės tvarkos pakeitimo pasekmių atitinkamiems darbuotojams, kurie, kaip antai Carreras Sequeros ir kt., 2014 m. sausio 1 d. jau dirbo trečiojoje šalyje, ar šios pasekmės būtų švelnesnės.
- 74 Kadangi, kaip skundžiamo sprendimo 34 punkte teisingai konstatavo Bendrasis Teismas, pereinamuoju laikotarpiu būtent ir siekiama palaipsniui pereiti nuo vienos tvarkos prie kitos, jis nepadarė teisės klaidos, kai padarė išvadą, kad egzistuoja ryšys, siejantis dvi naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pastraipas. Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antroje pastraipoje numatytas pereinamasis laikotarpis grindžiamas tik šio straipsnio pirmoje pastraipoje įtvirtinta galutine tvarka.
- 75 Taigi skundžiamo sprendimo 35 ir 39 punktuose Bendrasis Teismas padarė teisingą išvadą, kad ginčijami sprendimai yra Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniu nuo 2014 m. sausio 1 d. nustatytos tvarkos įgyvendinimo priemonės ir turi tiesioginį teisinį ryšį su šia tvarka, todėl Carreras Sequeros ir kt. galėjo remtis Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatytos galutinės kasmetinių atostogų tvarkos neteisėtumu.
- 76 Svarbu pridurti, kad dėl priešingo aiškinimo, kuriuo remiasi Taryba, nagrinėjant nuo 2014 m. sausio 1 d. nustatytos kasmetinių atostogų tvarkos neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą reikėtų dirbtinai atskirti tos pačios tvarkos galutinį ir pereinamuosius laikotarpius.
- 77 Taigi Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų pirmojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą ir atitinkamai atmesti visą pirmąjį pagrindą.

Dėl Komisijos apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų antrojo pagrindo, grindžiamų teisės klaidomis aiškinant Chartijos 31 straipsnio 2 dalį ir Direktyvą 2003/88 ir konstatuojant teisės į mokamas kasmetines atostogas pažeidimą

- 78 Grįsdamos šiuos pagrindus, kuriais ginčijami skundžiamo sprendimo 61–97 punktuose pateikti Bendrojo Teismo vertinimai, Komisija ir Taryba iš esmės nurodo keturias dalis.

Dėl dviejų pirmųjų dalių, grindžiamų atitinkamai teisės klaida dėl galimybės remtis direktyvomis prieš Sąjungos institucijas ir dėl klaidingai apibrėžtos teisės į mokamas kasmetines atostogas, numatytos Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, aiškinamoje atsižvelgiant į Direktyvą 2003/88, apimties

– Šalių argumentai

- 79 Pirmoje dalyje Taryba priekaištuoja, kad Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 61 punkte nurodė tris atvejus, kai valstybėms narėms skirta direktyva gali būti remiamasi prieš Sąjungos institucijas, o tai pažeidžia principą, pagal kurį toks aktas savaime negali nustatyti pareigų šioms institucijoms jų santykiuose su darbuotojais, išskyrus tik labai santykinį niuansą, kuris matyti iš 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack* (C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570) 40 ir 46 punktų.
- 80 Taryba teigia, jog nė vienu iš trijų Bendrojo Teismo nurodytų atvejų negalima pateisinti galimybės remtis Direktyva 2003/88 prieš Sąjungos institucijas. Be to, iš skundžiamo sprendimo aiškiai nematyti nei kokiu atveju Bendrasis Teismas rėmėsi šioje byloje, nei kiek minėto sprendimo 61 punkte pateikti teiginiai pagrindžia jo rezoliucinę dalį.
- 81 Atsiliepime į Tarybos priešpriešinį apeliacinį skundą Komisija teigia, kad sunku suprasti, ar skundžiamo sprendimo 61 punktas pagrindžia išvadą, kad Direktyva 2003/88 galima remtis prieš Sąjungos teisės aktų leidėją ir kad Chartijos 31 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama atsižvelgiant į šią direktyvą. Vis dėlto, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad Bendrojo Teismo argumentai grindžiami skundžiamo sprendimo 61 punkte nurodytomis rėmimosi direktyvomis prieš Sąjungos institucijas sąlygomis, Komisija patikslina, kad ji ginčija ir šį punktą, kaip ir Taryba.
- 82 Antroje dalyje Komisija ir Taryba, kurioms pritaria Parlamentas, tvirtina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas negali būti saistomas viso Direktyvos 2003/88 turinio ir kad ji negali būti įtraukta į pirminę teisę, kaip skundžiamo sprendimo 69–72 punktuose klaidingai teigė Bendrasis Teismas.
- 83 Komisija tvirtina, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją atliekant atskirą Pareigūnų tarnybos nuostatų normos dėl teisės į kasmetines atostogas teisėtumo Chartijos 31 straipsnio 2 dalies atžvilgiu kontrolę gali būti atsižvelgta tik į Direktyvos 2003/88 7 straipsnio, kaip minimalios apsaugos taisyklės, turinį, o ne į visas šios direktyvos nuostatas.
- 84 Taryba priduria, kad nagrinėjamu atveju Bendrasis Teismas iškraipė Chartijos 52 straipsnio 7 dalies taikymo sritį sofistiniaus samprotavimais, lėmusiais Reglamento Nr. 1023/2013, kuriuo įtrauktas naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis, teisėtumo Direktyvos 2003/88 nuostatų atžvilgiu kontrolę, integruodamas šią direktyvą į pirminę teisę ir pažeisdamas normų hierarchiją.
- 85 Komisija ir Taryba mano, jog ši teisės klaida yra ypač akivaizdi, nes paskatino Bendrąjį Teismą skundžiamo sprendimo 73–83 punktuose nagrinėti naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio teisėtumą atsižvelgiant į Direktyvos 2003/88 14 ir 23 straipsnius, nors į šias nuostatas neturi būti atsižvelgta. Šiuo klausimu Komisija primena, kad SESV 336 straipsnyje Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikiama kompetencija nustatyti Sąjungos institucijų ir jų darbuotojų darbo santykiams taikomas nuostatas. Todėl būtent pagal pirminę teisę šioms institucijoms buvo suteikta kompetencija priimti savo darbuotojams taikytinas nuostatas, netaikant jiems kitų antrinės teisės nuostatų.
- 86 Carreras Sequeros ir kt. tvirtina, kad šios dvi dalys nereikšmingos ir bet kuriuo atveju nepagrįstos.

– Teisingumo Teismo vertinimas

- 87 Skundžiamo sprendimo 60 punkte priminęs, kad Direktyvos 2003/88 nuostatos negali būti laikomos savaime nustatančiomis pareigas Sąjungos institucijoms jų santykiuose su darbuotojais, Bendrasis Teismas to sprendimo 61 punkte nurodė tris atvejus, kai institucijos negali atmesti galimybės, „kad šioje direktyvoje nustatytais principais [ir normomis galima] remtis prieš [jas]“.
- 88 Pirma, jis nurodė, kad taip yra tada, kai šiais principais arba normomis „konkrečiai išdėstomos pagrindinės Sutarties taisyklės ir bendrieji principai, tiesiogiai privalomi šioms institucijoms“. Antra, jis teigė, kad „direktyva taip pat galėtų saistyti instituciją, kai ši įgyvendindama teisę organizuoti tarnybų veiklą ir laikydamosi Pareigūnų tarnybos nuostatų ketino vykdyti konkrečią direktyvoje įtvirtintą pareigą ar kai bendro pobūdžio vidaus akte aiškiai daroma nuoroda į Sąjungos teisės akto leidėjo vadovaujantis Sutartimis patvirtintas priemonės“. Galiausiai, trečia, jis tvirtino, kad „institucijos, laikydamosi joms nustatytos [lojalumo] pareigos, veikdamos kaip darbdavys, turi atsizvelgti į Sąjungos mastu priimtas teisės aktų nuostatas“.
- 89 Nesant reikalo bendrai spręsti, ar skundžiamo sprendimo 61 punkte Bendrojo Teismo nurodyti trys skirtingi rėmimosi direktyva prieš Sąjungos instituciją atvejai yra teisingi, pirmiausia reikia pažymėti, kad, kiek tai susiję su Direktyva 2003/88, kuri vienintelė nagrinėjama šioje byloje, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 64 punkte atmetė Carreras Sequeros ir kt. argumentą, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalis yra bendro pobūdžio vidaus aktas, kuriame daroma nuoroda į šią direktyvą. Taip Bendrasis Teismas pripažino (kaip aiškiai matyti iš šio 64 punkto), kad Carreras Sequeros ir kt. negali remtis Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalimi ir minėta direktyva, pareikšdami atskirą prieštaravimą, tam, kad naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis būtų pripažintas netaikytinu.
- 90 Tarybos argumentą, kuriuo ji kritikuoja Bendrojo Teismo skundžiamo sprendimo 61 punkte nurodytą antrą atvejį, reikia atmesti kaip nereikšmingą, nes su tuo susijęs vertinimas nepagrindžia to sprendimo rezoliucinės dalies.
- 91 Be to, iš jokio skundžiamo sprendimo motyvo nematyti, kad Bendrasis Teismas būtų taikęs trečią atvejį, nurodytą to sprendimo 61 punkte ir primintą šio sprendimo 88 punkte. Taigi Tarybos argumentas, susijęs su trečiuoju atveju, taip pat yra nereikšmingas.
- 92 Galiausiai, kalbant apie skundžiamo sprendimo 61 punkte nurodytą pirmąjį atvejį, kai Direktyva 2003/88 galima remtis prieš Sąjungos instituciją, t. y. kad visa ši direktyva yra konkreti pagrindinių Sutarties normų ir bendrųjų principų išraiška, reikia nurodyti, kad Bendrasis Teismas į jį atsizvelgė minėto sprendimo 69–83 punktuose.
- 93 Vis dėlto pakanka pažymėti, kad skundžiamo sprendimo rezoliucinė dalis grindžiama ne to sprendimo 69–83 punktuose išdėstytais argumentais, o motyvais, išdėstytais jo 84–113 punktuose, kuriuose Bendrasis Teismas konstatavo, kad buvo nepateisinamai pažeista Carreras Sequeros ir kt. teisė į mokamas kasmetines atostogas, o šį pažeidimą lėmė šios teisės, įtvirtintos Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje, pobūdžio ir tikslo pažeidimas.
- 94 Taigi reikia atmesti Komisijos apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų antrojo pagrindo pirmas dvi dalis kaip nereikšmingas.

Dėl trečios dalies, grindžiamos teisės klaida, susijusia su Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės pobūdžiu ir tikslu

– Šalių argumentai

- 95 Komisija ir Taryba tvirtina, kad skundžiamo sprendimo 88 punkte esantis Bendrojo Teismo teiginys, jog Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje numatyta teise į kasmetines atostogas siekiama padėti pagerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas, yra klaidingas.
- 96 Toks tikslas šiame straipsnyje nepaminėtas, jo pavadinime nurodytos tik „[t]inkamos ir teisingos darbo sąlygos“. Kaip buvo priminta Teisingumo Teismo jurisprudencijoje, nurodytoje skundžiamo sprendimo 84 punkte, šios institucijos mano, jog teise į kasmetines atostogas siekiama suteikti laiko poilsui ir laisvalaikiui.
- 97 Komisija priduria, kad tikslas pagerinti suinteresuotųjų asmenų gyvenimo ir darbo sąlygas taip pat neišplaukia iš Chartijos 31 straipsnio 2 dalies aiškinimo atsižvelgiant į Direktyvą 2003/88, priešingai, nei Bendrasis Teismas nurodė skundžiamo sprendimo 70 punkte. Nėra jokio pagrindo į Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės į kasmetines atostogas turinį įtraukti kitas Direktyvos 2003/88 nuostatas nei jos 7 straipsnis.
- 98 Skundžiamo sprendimo 85 punkte pateiktos nuorodos į SESV 151 ir 153 straipsnius, kuriuose aiškiai numatyti Sąjungos socialinės politikos tikslai, nieko nekeičia. Šios nuostatos nagrinėjamu atveju neturi reikšmės, nes reikia įvertinti pagal SESV 336 straipsnį teisėkūros procedūra priimto akto atitiktį Chartijos 31 straipsnio 2 daliai.
- 99 Galiausiai Bendrojo Teismo teiginys skundžiamo sprendimo 90 punkte, kad pagal naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį kasmetinių atostogų dienų skaičiaus sumažinimas negali būti laikomas suderinamu su principu, kuriuo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas pagerinti suinteresuotųjų asmenų gyvenimo ir darbo sąlygas, taip pat yra klaidingas dėl kitų dviejų priežasčių.
- 100 Pirma, Komisija teigia, kad iš jokio Teisingumo Teismo sprendimo negalima daryti išvados, kad gyvenimo ir darbo sąlygų pagerinimas savaime yra Sutarčių pagrindinės normos ar bendrojo principo konkreti išraiška. Atvirkščiai, 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendime *Centeno Mediavilla ir kt. / Komisija* (C-443/07 P, EU:C:2008:767, 60 ir 99 punktai) Teisingumo Teismas pripažino, kad tais atvejais, kai teisės aktų leidėjas priima aktus remdamasis SESV 336 straipsniu, pareigūnų teisės gali būti pakeistos bet kada, net jeigu iš dalies pakeistos nuostatos yra mažiau palankios nei ankstesnės.
- 101 Antra, Taryba mano, kad svarbu ne tai, ar kasmetinių atostogų dienų skaičiaus sumažinimas atitinka gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo principą, o tai, ar kasmetinių atostogų dienų skaičius, į kurį turi teisę Sąjungos pareigūnai ir tarnautojai, pažeidžia jų teisę į kasmetines atostogas, kenkia jų sveikatai ir saugai.
- 102 Komisija ir Taryba tvirtina, kad naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis atitinka Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės į mokamas kasmetines atostogas esminį turinį, nes šiuo nauju 6 straipsniu nuo 2016 m. sausio 1 d. suteikiamas kasmetinių atostogų dienų skaičius, t. y. 24 dienos, išlieka didesnis nei Direktyvos 2003/88 7 straipsniu reikalaujama bent keturių savaitių trukmė, t. y. 20 dienų. Taigi, priešingai, nei Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 90 punkte, tokio kasmetinių atostogų dienų skaičiaus sumažinimo savaime negalima laikyti neteisėtu.
- 103 Parlamentas pritaria šiai analizei. Jis priduria, kad atsižvelgiant į tai, jog aptariami pareigūnai ir tarnautojai turi pakankamą atostogų dienų skaičių, kuris nagrinėjamu atveju viršija Sąjungoje galiojančius minimalius reikalavimus, net Sąjungos teisės aktų leidėjui iš dalies pakeitus Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedą, pagrindinė teisė į mokamas kasmetines atostogas nepažeidžiama.

- 104 Carreras Sequeros ir kt. visų pirma tvirtina, kad nagrinėjamuose apeliaciniuose skunduose atitinkamos institucijos aiškiai nepaaiškina, kodėl skundžiamas sprendimas turėtų būti panaikintas remiantis jų argumentais. Net darant prielaidą, kad Chartijos 31 straipsnio 2 dalimi nesiekama padėti pagerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygų, ja neginčijamai siekiama pagerinti darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugą, kaip nurodyta SESV 153 straipsnio 1 dalyje.
- 105 Bendrasis Teismas nusprendė, kad šis pagrindinis Sąjungos socialinės teisės principas būtų pažeistas, jei Sąjungos teisės aktų leidėjui būtų leista gerokai sutrumpinti mokamų kasmetinių atostogų trukmę neįrodžius, kad jis iš tikrųjų tinkamai palygino esamus interesus. Todėl Carreras Sequeros ir kt. mano, kad Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad mokamų kasmetinių atostogų trukmė, į kurią turėjo teisę trečiosiose šalyse dirbantys tarnautojai, buvo sumažinta neproporcingai.
- 106 Carreras Sequeros ir kt. priduria, kad skundžiamas sprendimas atitinka Teisingumo Teismo jurisprudenciją (2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Bauer ir Willmeroth*, C-569/16 ir C-570/16, EU:C:2018:871, 81–84 punktai), pagal kurią darbuotojai turi teisę į mokamas kasmetines atostogas, kurių trukmė turi būti laipsniškai suderinta, siekiant pagerinti gyvenimo ir darbo sąlygas. Chartijos 31 straipsnio 2 dalis negali būti aiškinama kitaip nei principas, kurį atspindi.
- 107 Be to, Sąjungos institucijos remdamosi skundžiamu sprendimu daro klaidingą išvadą dėl tariamo „principo nemažinti“, nors to sprendimo 90 punkte Bendrasis Teismas aiškiai nusprendė priešingai. Iš to sprendimo matyti, kad vienintelis apribojimas, kurį Bendrasis Teismas nustato Sąjungos teisės aktų leidėjui, ketinančiam sutrumpinti kasmetinių atostogų trukmę, yra reikalavimas, kad bent jau būtų tinkamai palyginti esami interesai.
- 108 Carreras Sequeros ir kt. mano, kad nagrinėjamu atveju Reglamento Nr. 1023/2013 konstatuojamosios dalys visiškai neatspindi to, kad kaip nors būtų atsizvelgta į pagrindinės teisės į mokamas kasmetines atostogas specifinį pobūdį ir tikslą, todėl Bendrasis Teismas teisingai patenkino jų pateiktą neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą. Be to, šis Sąjungos institucijoms nustatytas apribojimas atitinka SESV 296 straipsnyje įtvirtintą pareigą motyvuoti.

– *Teisingumo Teismo vertinimas*

- 109 Kaip matyti iš skundžiamo sprendimo 84–97 punktų, Bendrasis Teismas nusprendė, kad priimdamas naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį, kuriuo gerokai sumažinamas trečiosiose šalyse dirbančių pareigūnų ir tarnautojų kasmetinių atostogų dienų skaičius, Sąjungos teisės aktų leidėjas pažeidė teisę į kasmetines atostogas, saugomą pagal Chartijos 31 straipsnio 2 dalį, nors šiame naujame 6 straipsnyje nustatytas kasmetinių atostogų dienų skaičius bet kuriuo atveju išlieka didesnis nei Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje numatyta bent keturių savaitių kasmetinių atostogų trukmė.
- 110 Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad, kaip matyti iš Chartijos 51 straipsnio 1 dalies, jos nuostatos skirtos, be kita ko, Sąjungos institucijoms, todėl šios privalo gerbti joje įtvirtintas teises. Antra, kadangi remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa Chartijos 31 straipsnio 2 dalis turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutarčių nuostatos, Sąjungos teisės aktų leidėjas privalo jos laikytis pagal SESV 336 straipsnį priimdamas tokį aktą, kaip Pareigūnų tarnybos nuostatai (2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 39 ir 58 punktai).
- 111 Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtinama darbuotojo teisė į mokamas kasmetines atostogas, tačiau nenurodyta tiksli šių atostogų trukmė (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Bauer ir Willmeroth*, C-569/16 ir C-570/16, EU:C:2018:871, 85 punktą ir 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, 74 punktą).

Todėl, kaip savo išvados 64 punkte pažymėjo generalinė advokatė, šioje Chartijos nuostatoje įtvirtinta pagrindinė teisė į mokamas kasmetines atostogas, bent jau kiek tai susiję su šių atostogų trukme, turi būti patikslinta norminiame akte.

- 112 Remiantis Chartijos 31 straipsnio išaiškinimais, į kuriuos pagal ESS 6 straipsnio 1 dalies trečią pastraipą ir Chartijos 52 straipsnio 7 dalį reikia atsižvelgti ją aiškinant, Chartijos 31 straipsnio 2 dalis grindžiama 1993 m. lapkričio 23 d. Direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 307, 1993, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 t., 2 sk., p. 197), kuri buvo pakeista ir kodifikuota Direktyva 2003/88 (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 27, 28 ir 39 punktus, taip pat 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, 52 ir 53 punktus).
- 113 Taigi teisės į mokamas kasmetines atostogas, kaip Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto esminio ir privalomo Sąjungos socialinės teisės principo, ištakos, remiantis nurodytais išaiškinimais, taip pat yra įvairūs teisės aktai, kuriuos valstybės narės priėmė Sąjungos lygmeniu, pavyzdžiui, Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija, ir tarptautinės teisės aktai, kuriuos rengdamos šios valstybės narės bendradarbiavo ar prie kurių prisijungė, pavyzdžiui, Europos socialinė chartija, kurios šalys yra visos valstybės narės; abu šie dokumentai paminėti SESV 151 straipsnyje (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 26 ir 27 punktus, taip pat 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, 70–73 punktus).
- 114 Chartijos 31 straipsnio 2 dalies išaiškinimuose nurodoma, kad ši nuostata grindžiama Europos socialinės chartijos 2 straipsniu ir Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 8 punktu; juose abiejuose įtvirtinta kiekvieno darbuotojo teisė į mokamas kasmetines atostogas, o Europos socialinės chartijos 2 straipsnyje garantuojamos bent keturių savaičių mokamos kasmetinės atostogos.
- 115 Taigi remiantis Chartijos 31 straipsnio 2 dalies išaiškinimais darytina išvada, kad juose pateikta nuoroda į Direktyvą 2003/88 reiškia nuorodą ne į visą šią direktyvą (kaip klaidingai nurodė Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 69–83 punktuose), kurios dalykas, beje, yra platesnis nei Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos teisės, o nuorodą į šios direktyvos nuostatas, kurios atspindi ir patikslina šioje Chartijos nuostatoje įtvirtintą pagrindinę teisę į mokamas kasmetines atostogas. Remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, tokia yra Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalis, kurioje nustatyta teisė į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas (šiuo klausimu žr. 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Dicu*, C-12/17, EU:C:2018:799, 24 ir 25 punktus ir 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Hein*, C-385/17, EU:C:2018:1018, 22 ir 23 punktus).
- 116 Šiuo klausimu, kaip patvirtina Pareigūnų tarnybos nuostatų 1e straipsnio 2 dalis ir tam nagrinėjamuose apeliaciniuose skunduose pritaria Sąjungos institucijos, kadangi Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalies būtiniausi reikalavimai, kuriais kiekvienam darbuotojui užtikrinama teisė į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas, yra sudedamoji Pareigūnų tarnybos nuostatų dalis, jie taikytini Sąjungos institucijų pareigūnams ir tarnautojams, jeigu nėra palankesnių Pareigūnų tarnybos nuostatuose numatytų normų (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 51 ir 56 punktus).
- 117 Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalis, kuria Sąjungos teisėje įtvirtinama minimali mokamų kasmetinių atostogų trukmė, į kurią kiekvienas darbuotojas turi teisę, sutampanti su Europos socialinės chartijos 2 straipsnyje, kuriuo taip pat grindžiama Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pagrindinė teisė į mokamas kasmetines atostogas, numatyta trukme, vien dėl savo pobūdžio negali pažeisti šios pagrindinės teisės. Iš tiesų šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje ši pagrindinė teisė tik sukonkretinama.

- 118 Darytina išvada, kad pagrindinės teisės į mokamas kasmetines atostogas nepažeidžia Sąjungos teisės nuostata, kuria, kaip ir nauju Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniu, darbuotojams užtikrinama teisė į ilgesnes nei Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje numatytas bent keturių savaitių mokamas kasmetines atostogas.
- 119 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio antrą pastraipą trečiosiose šalyse dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams ginčijamuose sprendimuose nurodytais 2014 m. suteikiama 36, o 2015 m. – 30 dienų mokamų kasmetinių atostogų. Pagal naujo 6 straipsnio pirmą pastraipą nuo 2016 m. sausio 1 d. šis skaičius sumažintas iki 24 dienų, tačiau pažymėta, kad, kaip matyti iš 2013 m. gruodžio 16 d. Komisijos sprendimo dėl atostogų, šios institucijos pateikto pritaikius Bendrojo Teismo nustatytą proceso organizavimo priemonę, priedo ir priešingai, nei Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 109 punkte, nuo šios datos šiems pareigūnams ir tarnautojams, kaip ir kitiems Sąjungos pareigūnams ir tarnautojams, taikomas Pareigūnų tarnybos nuostatų 57 straipsnis, pagal kurį, be teisės į pagrindines atostogas, pareigūnai turi teisę į papildomas atostogų dienas, atsižvelgiant į jų lygį ir amžių, iki 30 darbo dienų per kalendorinius metus.
- 120 Aplinkybė, kad įsigaliojus naujam Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniui atitinkami pareigūnai ir tarnautojai laipsniškai neteko kelių mokamų kasmetinių atostogų dienų, niekaip nekeičia šio sprendimo 118 ir 119 punktuose padarytų išvadų, nes pagal naują 6 straipsnį jiems suteikiamų mokamų kasmetinių atostogų trukmė bet kuriuo atveju viršija trukmę, kurią reikalaujama užtikrinti pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje numatytus būtiniausius reikalavimus.
- 121 Reikia taip pat nurodyti, kad tokia nuostata, kaip nauju Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsniu, nustatant ilgesnės trukmės mokamas kasmetines atostogas nei pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį reikalaujamos bent keturių savaitių atostogos, galima pasiekti Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytą dvejomis teisėmis į mokamas kasmetines atostogas tikslą, t. y. suteikti darbuotojui galimybę pailsėti nuo jam tenkančių užduočių ir turėti laiko poilsiui ir laisvalaikiui (žr., be kita ko, 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 35 punktą ir 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, 32 punktą).
- 122 Be to, nustačius mokamas kasmetines atostogas tokios trukmės, kuri viršija Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje numatytus būtiniausius reikalavimus, padedama siekti Europos socialinės chartijos 2 straipsnyje nustatyto tikslo, į kurį Bendrasis Teismas vis dėlto neatsižvelgė skundžiamo sprendimo motyvuose, ypač jo 87 punkte.
- 123 Iš šio Europos socialinės chartijos straipsnio matyti, jog šios chartijos šalys sutarė, kad ne mažiau kaip keturių savaitių mokamos kasmetinės atostogos leidžia „užtikrinti, kad būtų veiksmingai įgyvendinta teisė į tinkamas darbo sąlygas“.
- 124 Galiausiai, priešingai, nei teigia Komisija, atsižvelgiant į Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 8 punktą reikia pripažinti, kad, kaip Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 88 punkte, Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje numatyta teisė į kasmetines atostogas iš esmės siekiama sudaryti palankesnes sąlygas pagerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas.
- 125 Vis dėlto ši išvada niekaip negali reikšti (priešingai, nei Bendrasis Teismas iš esmės nurodė skundžiamo sprendimo 89 ir 90 punktuose), kad nuostata, pagal kurią mokamų kasmetinių atostogų dienų skaičius, į kurį pagal anksčiau galiojusią nuostatą turėjo teisę atitinkami darbuotojai, nors ir sumažinamas, tačiau vis dar viršija Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus būtiniausius reikalavimus, turi būti laikoma neatitinkančia tokio tikslo ir kad, be to, ji neatitinka tikslo užtikrinti geresnę darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugą, kurių tiesiogiai padedama siekti nustačius minėtus minimalius reikalavimus (šiuo klausimu žr. 2013 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Peržiūra Komisija / Strack*, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, 44 punktą).

- 126 Vadinasi, priešingai, nei nusprendė Bendrasis Teismas, Sąjungos teisės nuostata, kaip antai naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis, kuria patikslinama kasmetinių atostogų trukmė, į kurią turi teisę trečiojoje šalyse dirbantys pareigūnai ir tarnautojai, užtikrinant jiems bet kuriuo atveju ilgesnę trukmę, nei būtinai reikalaujama pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį, nelaikytina pažeidžiančia Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos pagrindinės teisės į mokamas kasmetines atostogas pobūdį ir tikslą.
- 127 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Bendrasis Teismas savo vertinime padarė teisės klaidų, kai nurodė, kad priimdamas naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį Sąjungos teisės aktų leidėjas pažeidė Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą pagrindinę teisę į mokamas kasmetines atostogas, nors naujame 6 straipsnyje nustatyta Sąjungos pareigūnų ir sutartininkų, dirbančių trečiojoje šalyse, mokamų kasmetinių atostogų trukmė bet kuriuo atveju vis dar išlieka ilgesnė nei pagal Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalį reikalaujamos bent keturios savaitės.
- 128 Šiomis aplinkybėmis reikia pritarti Komisijos apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų antrojo pagrindo trečiai daliai. Vadinasi, reikia panaikinti skundžiamą sprendimą nesant reikalo nagrinėti nei šių pagrindų ketvirtos dalies, nei kitų Komisijos apeliacinio skundo ir Tarybos pagrindinio ir priešpriešinio apeliacinių skundų pagrindų dėl Bendrojo Teismo atlikto teisės į kasmetines atostogas pažeidimo pateisinimo vertinimo.

Dėl ieškinio Bendrajame Teisme

- 129 Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmos pastraipos antrą sakinį Teisingumo Teismas gali, jei panaikina Bendrojo Teismo sprendimą, pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.
- 130 Šioje byloje, atsižvelgdamas į tai, kad Carreras Sequeros ir kt. ieškinyje dėl panaikinimo (byla T-518/16) grindžiamas pagrindais, dėl kurių Bendrajame Teisme vyko teisminiai ginčai ir kuriuos nagrinėjant nereikia imtis jokių papildomų proceso organizavimo ar pasirengimo nagrinėti bylą priemonių, Teisingumo Teismas mano, kad šį ieškinį galima išnagrinėti šioje bylos stadijoje ir dėl jo reikia priimti galutinį sprendimą.
- 131 Ieškinyje grindžiamas keturiais pagrindais – atitinkamai teisės į kasmetines atostogas pobūdžio ir tikslo, bendrojo vienodo požiūrio principo, teisėtų lūkesčių apsaugos principo ir teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pažeidimu.

Dėl ieškinio pirmojo pagrindo, grindžiamo teisės į kasmetines atostogas specifinio pobūdžio ir tikslo pažeidimu

- 132 Carreras Sequeros ir kt. iš esmės teigia, kad priimdamas naują Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnį Sąjungos teisės aktų leidėjas nepaisė teisės į kasmetines atostogas specifinio pobūdžio ir tikslo.
- 133 Vis dėlto šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad dėl šio sprendimo 110–127 punktuose išdėstytų motyvų šis pagrindas turi būti atmestas kaip nepagrįstas, nes naujame Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnyje nustatyta mokamų kasmetinių atostogų trukmė, viršijanti Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalyje nustatytus būtinausius reikalavimus, nepažeidžia Chartijos 31 straipsnio 2 dalyje įtvirtintos pagrindinės Carreras Sequeros ir kt. teisės į mokamas kasmetines atostogas pobūdžio ir tikslo.

Dėl ieškinio antrojo pagrindo, grindžiamo vienodo požiūrio principo pažeidimu

- 134 Carreras Sequeros ir kt. tvirtina, pirma, kad sumažinus jų kasmetinių atostogų dienų skaičių pažeidžiamas vienodo požiūrio principas, nes neatsižvelgiama į ypatingą situaciją, dėl kurios trečiojoje šalyje dirbantys pareigūnai ir tarnautojai skiriasi nuo Sąjungoje dirbančio personalo ir kuri iš esmės pasižymi tuo, kad jų gyvenimo sąlygos sudėtingesnės, jie periodiškai dažniau keliauja ir dažnai turi išlaikyti dvi gyvenamąsias vietas: vieną – tarnybos, kitą – šeimos.
- 135 Antra, jie teigia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas trečiosiose šalyse dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams, kitaip nei Sąjungoje dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams, nenumatė galimybes gauti papildomų kasmetinių atostogų dienų, atsižvelgiant į amžių ir lygį, neviršijant Pareigūnų tarnybos nuostatų 57 straipsnyje numatytos maksimalios 30 darbo dienų ribos.
- 136 Komisija, palaikoma Tarybos ir Parlamento, ginčija šio pagrindo pagrįstumą.
- 137 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Sąjungos viešosios tarnybos teisei taikytiną vienodo požiūrio principą (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. / Komisija*, C-443/07 P, EU:C:2008:767, 76 punktą) reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos nebūtų vertinamos vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pateisinamas (šiuo klausimu žr. 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Lindorfer / Taryba*, C-227/04 P, EU:C:2007:490, 63 punktą ir 2010 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Gualtieri / Komisija*, C-485/08 P, EU:C:2010:188, 70 punktą).
- 138 Nagrinėjamu atveju dėl Carreras Sequeros ir kt. argumentų, paminėtų šio sprendimo 134 punkte, reikia pažymėti, kad, neatsižvelgdamas į kitas Komisijos nurodytas privilegijas, kuriomis pagal Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 5, 10 ir 24 straipsnius naudojasi trečiojoje šalyje dirbantys pareigūnai ir tarnautojai, t. y. būstą, specialiąją gyvenimo sąlygų išmoką ir papildomą sveikatos draudimą, Sąjungos teisės aktų leidėjas per 2014 m. reformą, atsižvelgęs į tokių pareigūnų ir tarnautojų specifinę situaciją, išlaikė jų galimybę remiantis Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 8 straipsnio 1 dalimi ir 9 straipsnio 2 dalimi prašyti specialių atostogų poilsiui, kurios gali trukti iki 15 dienų, priklausomai nuo gyvenimo tarnybos vietoje sąlygų sunkumo, ir kurios pridedamos prie mokamų kasmetinių atostogų, pagal Pareigūnų tarnybos nuostatus suteikiamų kiekvienam Sąjungos pareigūnui ar tarnautojui.
- 139 Carreras Sequeros ir kt. argumentus, pakartotus šio sprendimo 135 punkte, reikia atmesti dėl šio sprendimo 119 punkte nurodytų motyvų.
- 140 Tai reiškia, kad ieškinio antrasis pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl ieškinio trečiojo pagrindo, grindžiamo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu

- 141 Carreras Sequeros ir kt. tvirtina, kad kasmetinių atostogų dienų skaičius, į kurį jie turėjo teisę iki 2014 m. sausio 1 d., buvo viena iš esminių ir lemiamų jų darbo sąlygų sudedamųjų dalių. Be to, ilgas laikotarpis, kai Sąjungos institucijos laikė tokį atostogų dienų skaičių būtinu, lėmė jų teisėtus lūkesčius dėl galimybės per savo karjerą derinti profesinį ir privatų gyvenimą, o Sąjungos teisės aktų leidėjas pažeidė šiuos lūkesčius.
- 142 Komisija ir į bylą įstojusios šalys nesutinka su šiais argumentais.

- 143 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad pareigūnų ir institucijos teisiniai santykiai yra statutiniai, o ne sutartiniai. Tai reiškia, kad teisės aktų leidėjas gali bet kada pakeisti pareigūnų teises ir pareigas (2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Centeno Mediavilla ir kt. / Komisija*, C-443/07 P, EU:C:2008:767, 60 punktas ir 2010 m. kovo 4 d. Sprendimo *Angé Serrano ir kt. / Parlamentas*, C-496/08 P, EU:C:2010:116, 82 punktas).
- 144 Antra, reikia priminti, kad teisė remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu suponuoja, kad Sąjungos institucijų kompetentingos tarnybos, remdamosi leistiniais ir patikimais šaltiniais, suinteresuotajam asmeniui suteikė tikslių, besąlyginių ir neprieštaringų garantijų (2016 m. birželio 14 d. Sprendimo *Marchiani / Parlamentas*, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 77 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 145 Kaip teigė Komisija ir įstojusios į bylą šalys, o Carreras Sequeros ir kt. to neginčijo, ieškovai neįrodė, kad egzistavo kokia nors Sąjungos institucijų kompetentingų tarnybų suteikta garantija, kad Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis niekada nebus pakeistas.
- 146 Tai reiškia, kad apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl ieškinio ketvirtojo pagrindo, grindžiamo teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą pažeidimu

- 147 Carreras Sequeros ir kt. teigia, kad dėl naujo Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnio jie negali per savo kasmetines atostogas užsiimti ankstesne šeimos ir socialine veikla. Šiuo klausimu jie nurodo vieno iš ieškovų pavyzdį: jis dirba Pakistane, bet gyvena Milane (Italija) ir galiausiai turi tik 16 dienų per metus santykiams su Atėnuose (Graikija) kartu su motina gyvenančiomis dukromis palaikyti.
- 148 Carreras Sequeros ir kt. mano, kad jų darbo sąlygų pablogėjimas, paveikęs jų privatų ir šeimos gyvenimą, yra neproporcingas.
- 149 Komisija, kuriai pritaria Taryba ir Parlamentas, nesutinka su šiais Carreras Sequeros ir kt. argumentais.
- 150 Šiuo klausimu, nesant reikalo šioje byloje spręsti dėl ryšio, kurį Carreras Sequeros ir kt. reikalauja nustatyti tarp teisių, įtvirtintų atitinkamai Chartijos 7 straipsnyje ir 31 straipsnio 2 dalyje, reikia pažymėti, kad naujas Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo 6 straipsnis, kurio neteisėtumu remiasi Carreras Sequeros ir kt., susijęs tik su trečiosiose šalyse dirbantiems pareigūnams ir tarnautojams suteikiamų kasmetinių atostogų dienų skaičiumi.
- 151 Kaip teigia Komisija, palaikoma Tarybos ir Parlamento, nauju 6 straipsniu nepažeidžiamos pareigūnams ir tarnautojams taikomos Pareigūnų tarnybos nuostatų bendrosios nuostatos, pagal kurias atsižvelgiama į suinteresuotojo asmens privatų ir šeimos gyvenimą, kaip antai reglamentuojančios kasmetinių kelionės išlaidų apskaičiavimą ir kelionės laiką.
- 152 Be to, kitose Pareigūnų tarnybos nuostatų X priedo nuostatose atsižvelgiama į trečiosiose šalyse dirbančių pareigūnų ir tarnautojų šeiminių padėčių. Šio priedo 18, 20–22, 24 ir 25 straipsniai atitinkamai dėl apgyvendinimo išlaidų kompensacijos, kelionės išlaidų kompensacijos, persikėlimo išlaidų padengimo, laikino būsto išmokos ir papildomo sveikatos draudimo nuo nelaimingų atsitikimų už Sąjungos ribų taikomi tiek šiems pareigūnams ir tarnautojams, tiek jų šeimos nariams ar išlaikomiems asmenims.

- 153 Galiausiai dėl šio sprendimo 147 punkte nurodyto pavyzdžio, kurį Carreras Sequeros ir kt. pateikė šiam ieškinio pagrindui pagrįsti, primintina, kad Sąjungos teisės akto teisėtumo pagrindinių teisių atžvilgiu vertinimas bet kuriuo atveju negali būti paremtas teiginiais, grindžiamais šio akto pasekmėmis konkrečiam atvejui (šiuo klausimu žr. 1999 m. spalio 14 d. Sprendimo *Atlanta / Europos bendrija*, C-104/97 P, EU:C:1999:498, 43 punktą).
- 154 Iš to matyti, kad ketvirtasis pagrindas taip pat turi būti atmestas kaip nepagrįstas.
- 155 Kadangi nė vienas ieškinio pagrindas nėra tenkinamas, ieškinys turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 156 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra nepagrįstas arba jeigu jis yra pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą sprendžia šis teismas.
- 157 Pagal šio Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliaciniame procese pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo.
- 158 Kadangi šioje byloje Carreras Sequeros ir kt. pralaimėjo bylą, o Komisija ir Taryba prašė priteisti iš jų bylinėjimosi išlaidas, iš jų priteisiamos Komisijos ir Tarybos bylinėjimosi išlaidos, susijusios su šiais apeliaciniais skundais ir procesu Bendrajame Teisme.
- 159 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 140 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliaciniame procese pagal jo 184 straipsnio 1 dalį, įstojusios į bylą valstybės narės ir institucijos padengia savo bylinėjimosi išlaidas. Taigi Parlamentas, kaip įstojusi į bylą Bendrajame Teisme šalis, dalyvavusi procese Teisingumo Teisme, turi padengti savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. Panaikinti 2018 m. gruodžio 4 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Carreras Sequeros ir kt. / Komisija* (T-518/16, EU:T:2018:873).**
- 2. Atmesti Francisco Carreras Sequeros, Mariola de las Heras Ojeda, Olivier Maes, Gabrio Marinozzi, Giacomo Miserocchi ir Marc Thieme Groen ieškinį (byla T-518/16).**
- 3. Francisco Carreras Sequeros, Mariola de las Heras Ojeda, Olivier Maes, Gabrio Marinozzi, Giacomo Miserocchi ir Marc Thieme Groen, be savo bylinėjimosi išlaidų, padengia Europos Komisijos ir Europos Sąjungos Tarybos patirtas bylinėjimosi išlaidas, susijusias su šiais apeliaciniais skundais ir procesu Europos Sąjungos Bendrajame Teisme.**
- 4. Europos Sąjungos Taryba padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.